DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Coğrafya Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 1
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Coğrafya · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 1)

1. Bir ilçede yaşayan Defne, evinin bahçesine kurduğu basit hava gözlem istasyonunda mayıs ayının bir cumartesi günü dört farklı saatte ölçüm yapmış ve gözlemlerini aşağıdaki tabloya işlemiştir (kurgusal veri).

Saat	Hava basıncı (hPa)	Sıcaklık (°C)	Bağıl nem (%)	Rüzgâr	Gökyüzü
08.00	1018	14	55	Hafif, güney	Açık
11.00	1013	19	63	Orta, güneybatı	Yer yer beyaz kümülüs bulutları
14.00	1007	22	78	Kuvvetli, güneybatı	Batıda yükselen koyu, kule biçimli bulutlar
16.00	1003	17	91	Kuvvetli, ani hamleli	Kapalı; uzaktan gök gürültüsü duyuluyor

1.1. Defne'nin ölçümlerine dayanarak ilçede akşam saatlerinde nasıl bir hava beklendiğini tahmin ediniz. Tahmininizi tablodaki **iki** değişimle gerekçelendiriniz.

1.2. Aynı akşam ilçede aşağıdaki üç durum yaşanacaktır. Tahmin ettiğiniz havanın her durum üzerindeki **bir** olası etkisini ve bu etkiye karşı alınabilecek **bir** önlemi yazınız.

- I. Hasat zamanı gelmiş kiraz bahçesinin sahibi, meyvelerin ertesi gün toplanmasını planlamaktadır.
- II. Baraj gölünde sandal kiralayan bir işletme, akşam için on iki sandallık grup rezervasyonu almıştır.
- III. Mahallede her cumartesi kurulan açık semt pazarı akşam saatlerine kadar sürecektir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Bir öğrenci, kış tatilinde Norveç'in kuzey kıyılarına yaptığı yolculukta tuttuğu notları şöyle sıralamıştır.

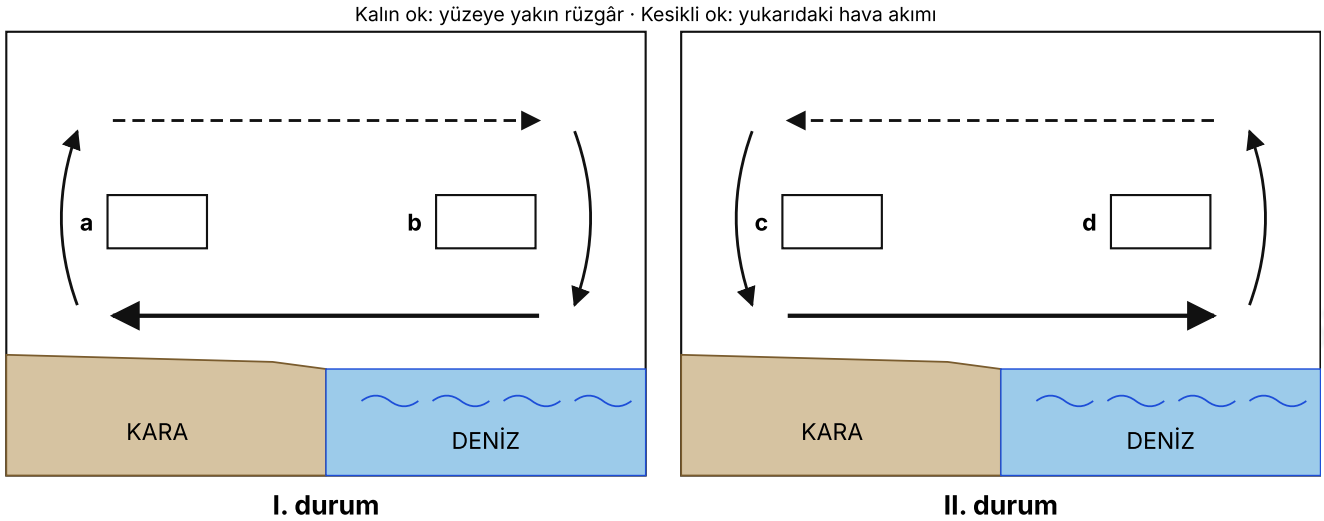
- I. Kutup dairesinin kuzeyinde olmamıza rağmen limanların suyu donmamıştı. Rehber, bunu kıyı boyunca güneybatıdan gelen ılık okyanus akıntısına bağladı.
- II. Batıdan gelen nemli hava, kıyıya paralel uzanan sıradağlara çarpıp yükseliyor; dağların denize bakan yamaçları yılın büyük bölümünde yağış alıyordu.
- III. Zirveleri kaplayan buz alanları ve kalın kar örtüsü, gelen güneş ışınlarının büyük kısmını geri yansıtıyordu.
- IV. Fiyort yamaçlarındaki iğne yapraklı ormanlar, terleme yoluyla havaya nem veriyor ve karbondioksiti bünyesinde tutuyordu.
- V. Akşam saatlerinde batıdan sokulan bir alçak basınç sistemi, rüzgârı hızlandırdı ve sulu kar yağışına yol açtı.

2.1. Notlardaki her durumun iklim sisteminin hangi **bileşeniyle** doğrudan ilgili olduğunu aşağıdaki tabloya yazınız.

Not	I	II	III	IV	V
Bileşen					

2.2. Öğrenci, aynı sıradağların doğusunda kalan İsveç topraklarının batı yamaçlara göre çok daha az yağış aldığını öğrenmiştir. Bu farkı iklim sisteminin bileşenleri ve **değişkenleri** arasındaki ilişkiyle açıklayınız.

3. Ege kıyısındaki bir kasabada (kurgusal) yelken kulübü, yaz aylarında rüzgârın gün içinde yön değiştirdiğini fark etmiş ve antrenman saatlerini buna göre düzenlemiştir. Kulübün gözlemleri Şekil 1'de iki durum olarak gösterilmiştir.

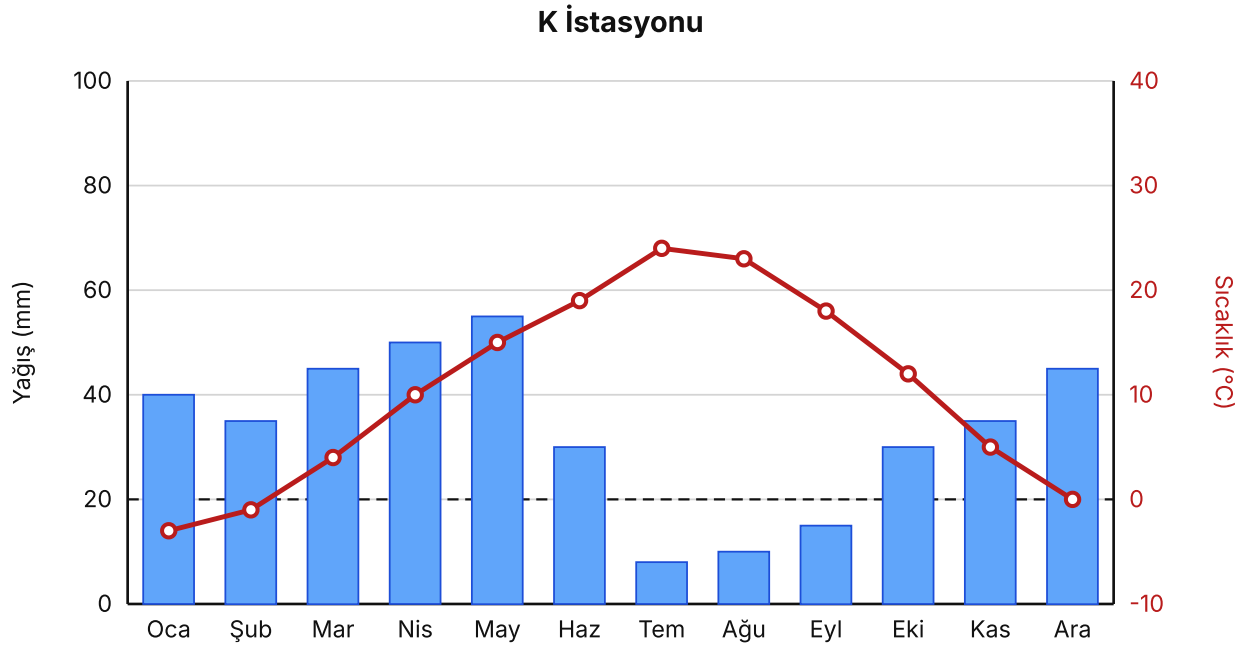
Şekil 1. Kıyıda gün içinde yön değiştiren yerel rüzgârlar

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3.1. Şekildeki I. ve II. durumlardan hangisinin gündüz, hangisinin gece yaşandığını belirleyiniz. a, b, c ve d kutularına alçak basınç (AB) ya da yüksek basınç (YB) yazınız. Bu rüzgârların oluşumunu sıcaklık, hava basıncı ve rüzgâr arasındaki ilişkiyle açıklayınız.

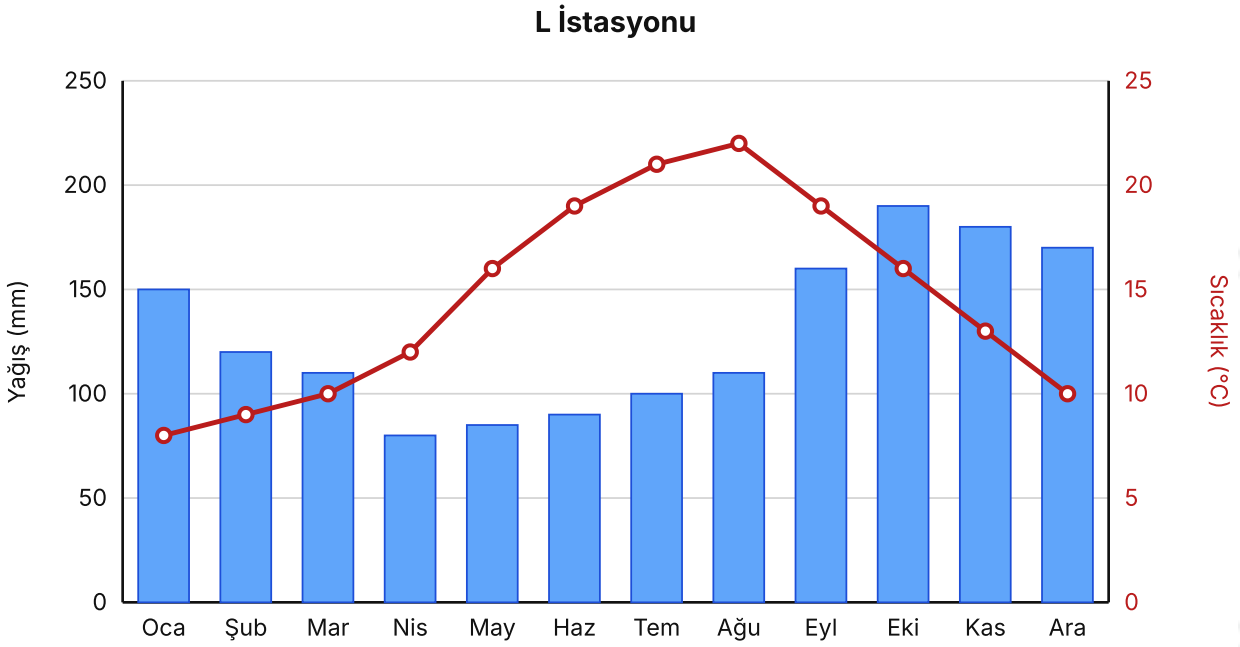
3.2. Kulüp üyeleri, yaz öğleden sonralarında kasabanın arkasındaki dağ yamaçlarında beyaz kümülüs bulutlarının oluştuğunu, sabah saatlerinde ise gökyüzünün açık olduğunu gözlemlemiştir. Bu bulutların oluşumunu **nemlilik** değişkeniyle ilişkilendirerek açıklayınız.

4. Şekil 2 ve Şekil 3'te kuzey yarım kürede yer alan iki meteoroloji istasyonunun (kurgusal) uzun yıllık ortalamalarla çizilmiş iklim grafikleri verilmiştir.

Şekil 2. K İstasyonunun iklim grafiği

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Şekil 3. L İstasyonunun iklim grafiği

4.1. Grafiklerden yararlanarak aşağıdaki karşılaştırma tablosunu hazırlayınız.

Özellik	K İstasyonu	L İstasyonu
En sıcak ay		
En soğuk ay		
Yaklaşık yıllık sıcaklık farkı (°C)		
En çok yağış alan mevsim		

4.2. K ve L istasyonlarında görülen iklim türlerini yazınız. Her birini grafikteki **iki** özellikle gerekçelendiriniz.

5. Doğu Anadolu'da bir dağın eteğinde kurulmuş bir köyün (kurgusal) muhtarlığı, köyün yaşlılarının anlattıklarını ve ölçüm kayıtlarını bir araya getirerek aşağıdaki tabloyu hazırlamıştır.

Gözlem	1985	2005	2025
Dağdaki küçük buzulun alanı (km²)	3,1	2,3	1,4
Köyde karın yerde kaldığı gün sayısı	112	90	64
Köy çevresinde ilk elma çiçeklerinin açtığı tarih	14 Mayıs	6 Mayıs	27 Nisan
Sürülerin yaylaya çıkarıldığı tarih	18 Haziran	8 Haziran	29 Mayıs

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5.1. Tablodan yararlanarak iklim sisteminde yaşanan **iki** değişimi yazınız. Köy yaşamında bu sürede değişmeden devam eden (süreklilik gösteren) **bir** durumu belirtiniz.

5.2. Aşağıdaki etkenleri iklim değişikliğine yol açan **doğal faktörler** ve **insan faaliyetleri** olarak sınıflandırınız.

- I. Kömürle çalışan termik santrallerin sayısının artması
- II. Volkanik patlamalarla atmosfere büyük miktarda kül ve gaz yayılması
- III. Dünya'nın eksen eğikliğinin binlerce yıllık süreçte değişmesi
- IV. Orman alanlarının tarla açmak amacıyla yakılması
- V. Kara yolu taşımacılığında taşıt sayısının hızla artması
- VI. Levha hareketleriyle kıtaların konumunun milyonlarca yılda değişmesi

Doğal faktörler	İnsan faaliyetleri

5.3. Tablodaki değişimlerin sürmesi hâlinde köy halkının yaşamında ortaya çıkabilecek **iki** sorunu tahmin ederek yazınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif